

2024-től érvényes érettségi követelmények szerinti esszé feladatok

3.1 A földrajzi felfedezések és következményeik

3.2 A reformáció és a katolikus megújulás Európában és Magyarországon

3.3 Törökellenes és rendi küzdelmek

3.4 Erdély

2024-MÁJUS-MAGYAR-KÖZÉP-3.4

A feladat a kora újkori magyar történelemmel kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével az önálló Erdélyi Fejedelemség etnikai és vallási viszonyainak fő jellemzőit! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„[A székely nép] ma körülbelül 30 000 embert tud fegyverbe állítani [...]. Többnyire lovon harcolnak; semmi hadifelszerelésük, semmi fényes fegyverzetük, semmi katonai pompájuk nem tűnik fel, hanem számukban és ősi lelki erényeikben bízva, keményen harcolnak. [...] Törvényeikben és életmódjukban különböznek a magyaroktól.”

„[A szászok] igen szorgalmasak, dolgozók, leginkább kereskedéssel és mindenfajta iparral foglalkoznak. [...] Olyan buzgók az épületek emelésében, a földművelésben és a szőlőművelésben, hogy Erdélynek annál a részénél, amelyet a szászok laknak, nincs ma szebb vagy termékenyebb.”

„A magyarok, akik elsősorban számítanak nemeseknek Erdélyben, [...] földjüket kitűnően művelik, nem városokban laknak, hanem faluszerűen, várakban és házakban. Akiknek jobban megy a sora, ha nem is kimagasló emberek, tágas és szép házat építenek, egyesek kőből, mások fából. Az állami életben részt vesznek, műveltebb erkölcsökre törekcsenek, bőségesen étkeznek.”

(Részletek Verancsics Antal katolikus püspök, író Erdélyről szóló művéből, 16. század)

3.5 Magyarország a Habsburg Birodalomban

2025-MÁJUS-MAGYAR-KÖZÉP-3.5

A feladat a Rákóczi-szabadságharcra kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a kuruc állam kiépítésének kísérletét, annak nehézségeit és bukásának okait! Térjen ki II. Rákóczi Ferenc szerepére!

„Ez a hirtelen és lelkes parasztfelkelés [a szabadságharc kirobbanásakor] megdöbbentette a nemességet. Visszavonultak váraikba és védett házaikba. A parasztokat bensőséges gyűlölet vezette uraik ellen, és elhajtották nyájaikat és gulyáikat azzal az ürüggyel, hogy a nemesek csupán azért vonultak vissza váraikba, mert a németekhez szítanak. Így hát a megyék nemessége nem tudta, melyik pártra álljon, mert egyformán félt a néptől és a németektől, s ezért visszavonult a főurak váraiba, de csak kevesen zárkóztak be németek őrizte helyekre.” (II. Rákóczi Ferenc emlékirataiból, 1717)

„[A rendek] végül megegyeztek abban, hogy a vezér címe az ország nyelvének szellemében olyan fejedelmet jelöljön, aki vezérel, jobban mondva a szövöttek vezérlő fejedelmét, amit a latin Dux szóval jelöl. Ezt a tervet helyeseltem. Megegyeztek abban, hogy a szenátorok száma huszonnégy legyen, de feltétlenül azt akarták, hogy én nevezem ki őket. [...] Ezek után kikiáltották a szövöttek vezérlő fejedelmévé.” (II. Rákóczi Ferenc emlékirataiból, 1717)

„Mostani hadakozásunknak tovább való folytatásához, régi szabadságink [kiváltságaink] helyrehozása kedvéért, [...] mindnyájan [...], senkit ki nem vévén, két millió [forint] pénzbéli segítség adást rendeltünk közöttünk.” (Az ónodi országgyűlés határozata, 1707)

2024-OKTÓBER-MAGYAR-KÖZÉP-3.5

A feladat Magyarország kora újkori történelméhez kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismereti segítségével Magyarország népesedési viszonyait és folyamatait a 18. század során! Röviden térjen ki az udvar ezzel kapcsolatos politikai céljaira is! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„De ez a békességet tűrő úr [báró Harruckern János György] tudott utat és módot találni, hogy Magyarországnak minden tartományból [...] ide [alföldi birtokára] embereket hívott. A vallásnak szabad gyakorlása megengedtetvén az új lakóknak; mindenféle nemzet [...] barátságosan fel- s bevetetett. [...] A paraszt [...] szánthatott és kaszálhatott, hol neki a legjobban tetszett; mert szántóföld, rét és mező elég volt.” (Tessedik Sámuel: A parasztember Magyarországon, 1786)

„Ez a jövevény és idegen nép annyira elszaporodott, ugyannyira elárasztotta szinte egész Erdélyt, hogy úgy látszik, három bevett nemzete közül kettőt, ha nem is múlt felül, de már felér vele. [...] Számos falu látható, amelynek csak templomai és az őket körülvevő falak és tornyok árulják el, hogy valamikor magyarok és szászok birtokában voltak: mai lakosaik valamennyien idegen oláhok [románok].” (Az erdélyi magyar nemesség beadványa, 1744)

„Aratás után két héttel nincs német, kinek gabonája ki nem volna nyomtatva [csépelve]. Kitűnő szorgalommal űzi a német a szőlőművelést. Valóban álmélkodik az ember, ha azt a szőlőt, mit tegnap még szedetlen látott, ma már bekapálva szemléli. Ritka német, ki írni, még ritkább, ki olvasni nem tudna.” (Höbling Miksa orvos leírása, 1845)

3.6 A felvilágosodás